

Weinig besmettelijke dierziekten op PR proefbedrijven

Wim Hanekamp
Koos Verhoeff (GD)

In twee jaar tijd is door 'natuurlijk verloop' het percentage met IBR besmette dieren gehalveerd. De meeste proefbedrijven hebben voor Paratbc de onverdachtstatus 6. Eén bedrijf is besmet en volgt een bestrijdingsplan. Met name het dagelijks terugkerende kalvermanagement vraagt de meeste aandacht.

Op de melkveeproefbedrijven van het Praktijkonderzoek Rundveehouderij (PR) wordt samen met de Gezondheidsdienst (GD) een geïntegreerde aanpak van besmettelijke dierziekten in praktijk gebracht. De situatie bij het begin van deze aanpak is vastgelegd middels bloedonderzoek en in 1998 beschreven in *Veeteelt* op bladzijde 876. In dit artikel wordt ingegaan op de stand van zaken en de ervaringen.

IBR

Eind 1996 is vastgesteld welk percentage van de dieren ouder dan 12 maanden nog afweerstoffen had tegen het IBR veldvirus. Alleen De Marke was IBR vrij. Op de andere proefbedrijven worden alle dieren ouder dan drie maanden twee keer per jaar geënt met een markervaccin. Hierdoor worden deze dieren geen drager van het veldvirus terwijl ze wel afweerstoffen opbouwen. Door afvoer zal het percentage dieren wat positief is voor het veldvirus afnemen. In tabel 1 is per proefbedrijf de beginsituatie en de situatie op 1 november 1998 weergegeven. Het aandeel positieve dieren is in twee jaar tijd teruggelopen van 63 tot 31 %. Wanneer dit aandeel niet meer dan 10 % bedraagt kan overwogen worden om de nog aanwezige besmette dieren versneld op te ruimen. De kosten voor een vervroegde afvoer van deze dieren dienen dan afgezet te worden tegen de kosten van het langer doorgaan met enten. Cranendonck komt hiervoor waarschijnlijk als eerste in aanmerking.

Paratbc

Van de dieren die volgens het bloedonderzoek van eind 1997 positief reageerden op Paratbc is een mestmonster genomen om meer zekerheid te krijgen. Op Bosma Zathe reageerden enkele dieren positief in het mestonderzoek. Dit bedrijf heeft dan ook de status besmet gekregen en neemt deel aan een bestrijdingsplan (status 3). De hygiënische maatregelen dienen strikt te worden toegepast en via individueel mestonder-

zoek worden Paratbc-dragers opgespoord en geruimd. Op de andere proefbedrijven kwamen geen positieve mestuitslagen voor zodat deze bedrijven de status 6 kregen. Als vervolg wordt mest van vijf koeien bij elkaar gedaan en als pool onderzocht. Wanneer er dan geen positieve pooluitslagen zijn wordt onverdachtstatus 7 afgegeven door de GD. Het lagekostenbedrijf van de Waiboerhoeve heeft deze status al. De status van de proefbedrijven staat in tabel 1.

Tabel 1 Percentage met IBR besmette dieren en status Paratbc op de proefbedrijven

Bedrijf	IBR (%)		Status Paratbc
	'96	'98	'98
Aver Heino	66	35	6
Bosma Zathe	86	50	3
Cranendonck	49	16	6
Zegveld	74	35	6
De Marke	vrij	vrij	6
Waiboerhoeve	40	18	6

BVD

Op een enkel proefbedrijf bleek eind 1997 nog een BVD virus drager aanwezig te zijn. Deze dieren zijn direct afgevoerd. Van de kalveren die daarna nog geboren zijn is ook weer bloed onderzocht, omdat deze kalveren tijdens het begin van de dracht geïnfecteerd zouden kunnen zijn en dan zelf weer drager worden. Op dit moment heeft Cranendonck al de officieel vrije status. De verwachting is dat zonder afvoer van veel dieren de andere proefbedrijven binnenkort ook BVD vrij zullen zijn.

Salmonella

Eind 1997 bleek dat alle bedrijven vrij zijn van *Salmonella dublin*. Deze situatie wordt bewaakt door drie keer per jaar een tankmelkmonster te onderzoeken en door bloedonderzoek bij alle kalveren van zes tot 12 maanden. Tijdens sectie van een gestorven kalf van De Marke is een infectie met *Salmonella typhimurium* aangetoond. Bloedonderzoek gaf vervolgens een duidelijke aanwijzing dat er sprake is van een infectie bij de jonge kalveren. In overleg met de GD zijn extra hygiënische maatregelen genomen.

Overige

Naast de genoemde aandoeningen wordt er bij deze geïntegreerde aanpak ook gekeken naar *Leptospirose* (melkerskoorts) en *Streptococcus agalactiae* (een koegebonden mastitisverwekker). Alle proefbedrijven zijn *Leptospirose* vrij gebleven. Ook zijn bij bacteriologisch onderzoek van koemelk (kwartiermonsters) geen nieuwe besmettingen met de bacterie *Streptococcus agalactiae* aangetoond.

Ervaringen

De vier belangrijkste preventieve maatregelen zijn: geen diercontact met een ander bedrijf, bedrijfskleding voor hen die beroepsmatig veelvuldig in direct contact komen met vee (professionals), kalveren alleen biest van de eigen moeder en daarna kunstmelk en jongvee niet in contact laten komen met mest van melkvee. De eerste twee punten leveren geen grote problemen op. Wel blijkt dat een goed kalvermanagement voortdurend aandacht vraagt. Om verspreiding van de Paratbc bacterie te voorkomen dienen in ieder geval de kalveren apart gehuisvest te zijn van het melkvee. Belangrijk is dan ook om bij de verzorging van deze dieren een goede hygiëne te betrachten zodat geen besmetting met mest plaats vindt. Het geven van biest alleen van de eigen moeder doet een beroep op nauwkeurig werken, zeker wanneer in een korte tijd meerdere dieren kalven. Toch zijn de medewerkers gemotiveerd om deze maatregelen toe te passen.

Goed kalvermanagement is belangrijk.

